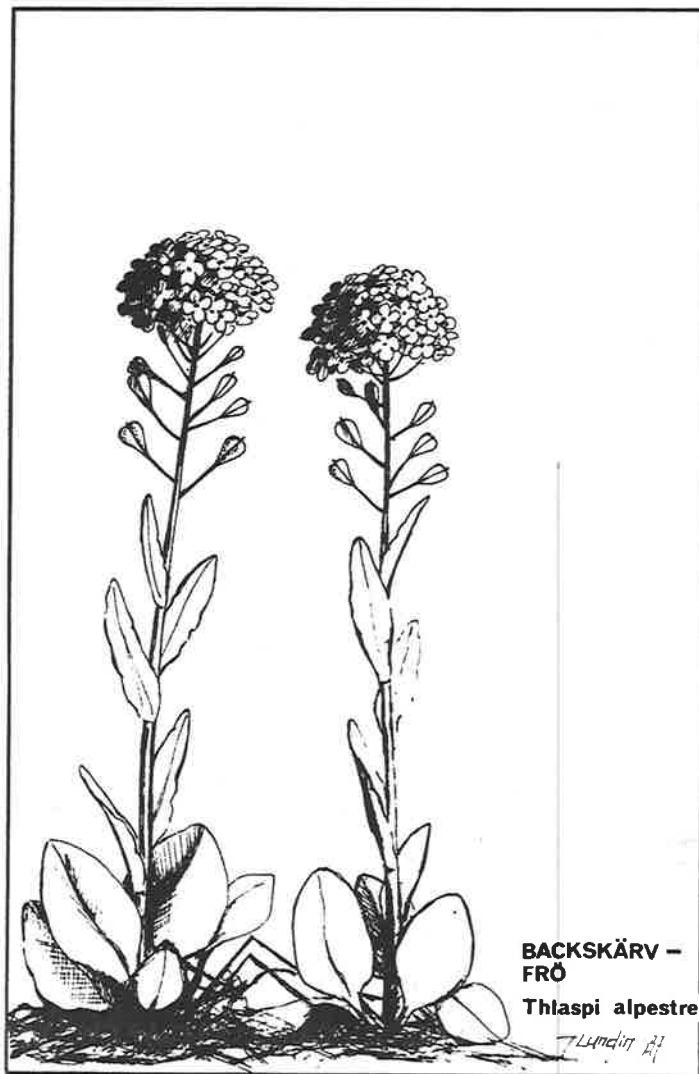

VÄXTER

I HÄLSINGLAND OCH GÄSTRIKLAND

BACKSKÄRV -
FRÖ
Thlaspi alpestre

Nr 2
1987
Årg.5

NR 2 1987 ARG 5

Växter i Hälsingland och Gästrikland ges ut av Gävleborgs Botaniska Sällskap (GÄBS), lokalförening av Svenska Botaniska Föreningen (SBF). Tidsskriften utkommer med tre nummer årligen (vinter, vår och höst) och distribueras till medlemmar i GÄBS.

Man blir medlem i GÄBS genom att betala in Årsavgiften på GÄBS postgiro-konto 575811-5. Årsavgiften för 1987 är 55 kr (varav 5 kr är medlemsavgift i SBF) för de som tidigare inte är medlemmar i SBF respektive 50 kr för de som redan är medlemmar i SBF (till exempel genom prenumeration på Svensk Botanisk Tidskrift, SBT).

Prenumeration på SBT beställes genom Forskningsrådets Förlagstjänst, Box 6710, 113 85 Stockholm, postgiro 181900-2. SBT utkommer sex gånger årligen och omfattar ca 380 sidor. Prenumerationsavgiften för 1987 är 140 kr.

Önskemål och bidrag i alla tänkbara (och otänkbara) former för kommande nummer av Växter i Hälsingland och Gästrikland mottages tacksamt av redaktionen, som består av:

Rosa Wallgren, Källparksgatan 2, 754 32 Uppsala, 018/11 04 29
 Bengt Stridh, Våktargatan 18A nb, 754 22 Uppsala, 018/13 38 89
 Mats Carlsson, Erling Skjalgssonsg 30, 0267 Oslo 2, Norge, 02/44 43 89
 Mats Wedin, Flogstavägen 43C, 752 63 Uppsala, 018/46 23 39

GÄBS styrelse 1986

Ordf	Anders Delin Lundnäs 3279 820 10 Arbrå 0278/400 57	Övriga	Stefan Olander Box 225 820 03 Viksjöfors 0271/180 39
V Ordf	Peter Ståhl Fleminggatan 31E 802 21 Gävle 026/11 35 02		Barbro Risberg Hagmarksgatan 44 813 00 Hofors 0290/277 81
Sekr	Ulf Swahn S Kopparslagarg 13B 802 21 Gävle 026/10 35 86		Ake Ågren Ringvägen 9E 826 00 Söderhamn 0270/105 03
Kassör	Bengt Stridh adress enligt ovan	Suppl	Mats Carlsson adress enligt ovan Jan Hedman Sävsparksvägen 5A 778 00 Norberg 0223/208 82

GÄBS bildades i Gävle den 7 februari 1982. Sällskapet syften är

1. Att sammanföra människor, som är intresserade av botanik i allmänhet eller någon av botanikens många specialgrenar, och verka för spridandet av kunskaper inom dessa områden.
2. Att utforska floran i Gävleborgs län.
3. Att verka för skydd och vård av hotade växter och växtsamhällen i länet.

I Hälsingland bedrivs projektet "Hälsinglands flora" med Anders Delin som ledare och Peter Ståhl som handhavare av atlas-rutor. I Gästrikland pågår projektet "Hotade och sällsynta växter i Gävle kommun" med Ulf Swahn och Peter Ståhl som ledare.

GÄBS har 219 medlemmar (1987-04-21).

Omslagsbild JONAS LUNDIN, Gävle.

Hej!

Uppsala 87-04-25

Nu är det hög tid att du borstar av spindelvåven från din flora och ger dig ut i markerna. Kanske vi för första gången i modern tid kommer att finna vårstarr i Hälsingland eller blir det "bara" backstarr? Eller det kanske dyker upp en liten söt nagelört.

I detta nummer finner du nya fräscha datorritade utbredningskartor för några växter i Hälsingland, en artikel om hälsingebotanisten Zander Säfverstam, radgräs, årsmötesfakta... Och mittuppslaget, som ytligt sett inte verkar mer upphetsande än en telefonkatalog är faktiskt roligare än så. Exempelvis finns fakta enligt Fig. 1 dolda där. Däremot finns ingen som helst korrelation till Fig. 2.

Glöm ej inventerarträffen och Svenska botanikdagarna i norra Hälsingland, de kommer att bli givande!!

Bengt, Rosa, Mats å Mats

PS. Som den ordningssamme person du är har du väl betalat medlemsavgiften för 1987???

INNEHÅLL

- 4 Zander Säfverstam....
- 12 Årsmötet
- 17 Verksamhetsberättelse
- 19 Medlemsförteckning
- 23 Ekonomisk redovisning
- 24 Växtlokaler på Hälsingekartan med dator
- 30 Skav-, skav x smal-, smal- och trådfräken
- 34 Svenska Botanikdagarna 1987
- 36 Första fyndet i Hälsingland av radgräs
- 39 Exkursioner
- 40 Kalendarium

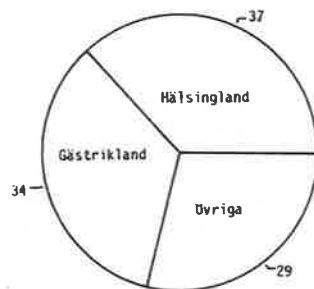

Fig. 1 Andel GABS-medlemmar (%)

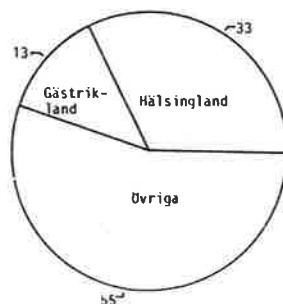

Fig. 2 Andel skrivna sidor i detta nr (%)

ZANDER SÄFVERSTAM. Till minnet av en god vän, en fin människa och min förste läromästare i botanik.

ZANDER SÄFVERSTAM

Tecknat efter ett fotografi av Kåge Ahlbom.

Det sägs då och då bland konstnärer och författare, att man lättast kan berätta om minnen och händelser först sedan omkring tio år förflutit efter dessa upplevelser. Utan att på minsta sätt tro att jag skulle höra hemma eller ha anknytning till dessa ädla yrkesutövare, kan det ligga en viss sanning i dessa påståenden. Efter en så pass lång tid har man fått perspektiv på händelserna och det oväsentliga bleknat bort och det viktiga trätt fram i ett klarare ljus. Då det nu är drygt tio år sedan Zander Säfverstam lämnade detta jordeliv, kan det väl vara lämpligt att för denna lilla tidskrifts läsare berätta något om honom och om mina minnen från hans två sista levnadsår. Säfverstam har ju också på ett så påtagligt sätt gjort sig påmind, då vi i vårt inventeringsarbete för Hälsinglands flora kunnat studera och rådfråga hans förnämliga förteckning över detta ämne, samlat i fem stora pärmar. Han sade också mer än en gång till mig, att hans avsikt var

att så småningom kunna utge en ny Hälsingeflora. Därtill räckte nu inte hans krafter, men i vårt botaniska sällskap får vi vara mer än tacksamma för hans tillförlitliga, noggranna och prydliga anteckningar, som vi nu med välvillig inställning från hans efterlämnade släktingar får ha till låns.

Innan jag nu övergår till att berätta några personliga minnen, kan det vara på sin plats att redogöra lite för vem mannen Zander Säfverstam var. I denna sak tar jag hjälp av min bevarade dödsruna från Svenska Dagbladet i september 1976, där följande står att läsa:

" F. stadsarkitekten i Hudiksvall, Zander Säfverstam, har avlidit. Han var född i Bollnäs 1910. Han genomgick Tekniska högskolan och Konstakademiens arkitekturskola. Han arbetade därefter en tid hos Pål Hedqvist och tog intryck av dennes funktionalistiska inriktning. Till Hudiksvall kom han för mer än trettio år sedan och delade sin tid mellan uppdrag för kommunen och egen verksamhet. Vid kommunsammanslagningen 1970 blev han stadsarkitekt på heltid. Han gick i pension för knappt två år sedan. Han kom att göra en insats under den expansion som efter andra världskriget inleddes i Hudiksvalls östra del, han ritade också skolbyggnader samt biograflokalen i Domuskvarteret. Stadsarkitekt Säfverstam var också mycket intresserad av botanik, naturvetenskap och naturvård. Han både samlade och skrev om växter i Hälsingland. Närmast sörjande är maken Marianne samt två döttrar och en son".

Tilläggas kan att maken Marianne när detta skrives också tillhör de bortgångna.

Det var botaniken, som gjorde att jag kom i personlig kontakt med Säfverstam. Då jag även i 1970-talets början var ordförande i den nybildade kultur-nämnden i Hudiksvall, hade jag även i några byggnadsfrågor haft kontakt med honom, men då på ett mera tjänstemannamässigt plan, om man får uttrycka sig så.

Jag hade i början av 1970-talet en otroligt arbetsam tid med politiska uppdrag, mitt eget arbete som teletekniker att sköta och därtill mycket arbete med bygandet av ett hus till mig själv och familjen.

När semestern äntligen kom efter ett sådant arbetsår, åkte jag tillsammans med familjen ut till vårt sommartorp i Rogsta, och där blev jag för det mesta sittande med hängande huvud på den solvarma trätrappan. När livsandarna efter några dagar hade börjat vakna till igen, började jag upptäcka olika gräs och örter nedanför och omkring trappan. Jag försökte erinra mig vad dom olika arterna hette, men kunde i de flesta fall inte klara av detta. Jag mindes tillbaka på min ungdomstid och hur jag då ensam och ibland tillsammans med andra ungdomar under ett par somrar examinerade och lärde in namn och annat om en del av de växter, jag nu hade framför mina ögon. Jag tyckte det var förargligt, att jag inte kunnat hålla dessa kunskaper vid liv, och åkte därmed beslutsamt in till staden och inhandlade en flora. Det blev "Vår flora i färg" av Ivar Elvers. Jag har senare upptäckt att denna i många avseenden utmärkta flora, inte är den lämpligaste för en nybörjare, utan kanske mera när man börjat kunna lite. I varje fall vandrade jag under återstoden av semestern omkring med denna bok och examinerade vad jag stötte på och förde in uppgifterna i en anteckningsbok. Att börja samla och pressa växter till ett herbarium ville jag inte göra, då jag drog mig till minnes hur besvärligt detta var under den ungdomsperiod, jag sysslat med botanik.

Nästa sommar, det var 1975, började jag tidigt på året och gick omkring och antecknade på samma sätt som året innan. Då hände vad jag inte trott kunde hända, jag klarade inte av att hålla ihop allt vad som antecknats och vad jag försökt lära mig. Envis av naturen ville jag inte ge upp så lätt och kom då att tänka på Zander Jäfverstam, som jag hört skulle vara en god botanist. Så tog jag modet till mig och ringde upp honom och med detta samtal startade en fin vänskap och ett samarbete som tyvärr blev alltför kortvarigt, då han hastigt avled hösten därpå.

Efter att ha talat om vem jag var, redogjorde jag för min envisa lidelse för botaniken och mina ansträngningar till djupare kunskap i ämnet, men hur jag nu

börjat tappa greppet och röra ihop saker och ting. Han lyssnade tålmodigt på min redogörelse och mitt något snopna erkännande om min otillräcklighet och till sist ställde jag frågan hur jag egentligen skulle bära mig åt. Han skrattade gott och sade genast därpå, att det inte fanns något annat medel än att börja insamla och pressa växterna, då kunde man gå tillbaka och se efter hur dom olika arterna såg ut. Han hade själv stött på samma problem, när han började med botaniken. Jag tänkte att det ändå fanns någon lättare väg och nämnde att jag varken hade redskap eller kunskap att pressa växter.

--- Du är välkommen hem till mig, sade han, så skall jag lära dig hur man gör och så kan du få en press och en bunt gråpapper av mig.

Därmed insåg jag till fullo vilken generös och hjälpsam människa jag tagit kontakt med och att jag borde följa hans råd och anvisningar.

Så infann jag mig då en lördagförmiddag i hans stora gård i Hög, någon mil utanför Hudiksvall och blev varmt mottagen. Han började med att visa sin stora trädgård och alla dom många vilda och odlade arterna som fanns där. Där fanns också mängder av olika träd, som han ömt vårdade. Till sist blev vi sittande i hans stora arbetsrum på andra våningen med många växtskåp utefter väggarna. Han omtalade att han hade omkring 20.000 (tjugotusen) arter i samlingen, mossor och lavar inräknade. Jag kunde önska mig få se en växt, sade han, och då drog jag till med misteln. Det dröjde inte mer än någon minut, förrän jag hade denna säregna växt framför mina ögon. Jag vill minnas att den var pressad någon gång på 1880-talet och kom från Tyskland. Det framkom att förutom egna betydande insamlingar hade han under årens lopp köpt pressade växter mest från Lund men även utomlands. Han visade, förutom konsten att pressa, även hur man lägger upp ett herbarium, vilket hade till följd att mitt eget lilla herbarium ser ut som en liten replik av Säfverstams.

Jag fick förutom press, papper och goda råd även ett herbarieark med brunkullan, samlad och pressad av

prosten, botanisten, resaforskaren m.m. Reinhold Matsson i Birka, Jämtland 1927 och ett med brudsporre från Hästtjärnsmyren i Loes, samlad av Säfverstam 1954.

Att Säfverstam hade växter, som Matsson insamlat, kom sig av att han ritat en färghandel åt en son till Matsson och i lön önskat få dubletter ur Matssons samlingar, vilket han alltså hade fått. Han hade också växter av den kände konstnären Ivan Aguéli, vilken i sin ungdom delade Matssons botanikintresse på Gotland, varifrån de båda kom. Vidare fanns i herbariet växter från Bertil E. Halden, som på ålderns höst skänkt sin växtsamling till Säfverstam.

Jag fick också av Säfverstam två särtryck ur Svensk Botanisk Tidskrift på artiklar han författat. Den ena var från 1952, "Några anmärkningsvärda värtfynd från Hälsingland" samt ett från 1957, "Nya fynd av ask och hassel i norra Hälsingland". Vid senare tillfällen fick jag även en del växtuppteckningar bl. a. över Hornslandet, och en hel del kulturhistoriska uppteckningar, släktforskningsregister m. m. som han skrivit, för det mesta för hand med vacker präntad handstil. En dag gav han mig också den värdefulla boken "Upplands vegetation och flora" av Erik Almquist. Detta sedan jag berättat att jag brukade besöka en syster på Vätö och studera växtligheten där.

Vi blev sittande uppe länge den följande natten och samtalande om botanik och andra gemensamma intressen och hans hustru Marianne kom ett par gånger bärande på en bricka med the och smörgåsar.

Denna sommar kom vi att vara tillsammans många dagar ute i markerna och botanisera och vi besökte platser som Hornslandet, Stocka, Boda bruk och Steråsen i Enånger. Han berättade för mig om de olika arterna, deras kännetecken och egenskaper samt deras eventuella användning och nytta för djur och människor. Jag lyssnade och söp in så mycket jag förmådde och en hel del har jag väl ännu i minnet. Vid den tidpunkten förstod jag ännu inte hur stora kunskaper han egentligen hade, det har jag förstått i efterhand. Hans kondition var inte längre den bästa, vilket hade till

följd att vi rörde oss på lite lättare marker och då och då slog oss ner och drack en kopp kaffe och samtalade om allt möjligt. Så minns jag oförglömliga stunder som t.ex. vid havsstranden i solvärmen vid Hällkrek på Hørnslandet, vid en liten myr full med tvåblad intill Boda bruk, uppe på Storåsen i Enånger och efter den ansträngande vandringen en kafferast vid en liten bäck nedanför berget. Eftersom det där växte igelknopp, fick jag samtidigt en liten lektion i dess olika arter och karaktärer.

Säfverstam kunde också vid sådana här tillfällen berätta om andra botanister han under åren umgåtts med. Alltså talade han en gång om Bertil E. Halden, som han varit mycket tillsammans med i markerna, och hur han tog upp borrhärdor ur marken för sina skalgrusundersökningar. Halden hade sina indikatorer för skalgrus och han brukade bl. a. säga,

---Här växer *Carex flava*, här ska vi borra.

En annan gång berättade han om mötet med Nils Hylander, en man som han beundrade oerhört. Han hade länge önskat få träffa honom och även vid ett sådant möte få diskutera en mycket märklig och sällsynt orkidéhybrid som han funnit i Loos. Sina funderingar i saken framförde han för sin stadsarkitektkollega i Uppsala, som visade sig vara personlig vän med Hylander och som ordnade med en middagsbjudning för dom båda. Det var med stor spänning, berättade Säfverstam för mig, som han tog upp den märkliga orkidén ur sin portfölj och undrade försiktigt om det kunde vara den ovanliga korsning han tänkt sig. Säfverstam hade sett fram emot och föreställt sig ett längre och givande samtal omkring denna underliga hybrid, men Hylander kastade endast en snabb sidoblick och innan blomman ens kommit ur portföljen sade han kort,

---Ja visst är det den.

Det hela blev lite snopet, men middagen i övrigt blev lång och givande och han upphörde aldrig att beundra Hylander.

Den här vandringen upp till Storåsen blev för Säfverstam i arbetssammaste laget, men efteråt var han mycket glad och nöjd att han klarat av denna

prestationen. I bilen på vägen hem sjöng han en visa för mig som handlade om en riksdagsman ifrån Dalarna, som hos Kungen begärde att få en järnväg till denna landsända. Jag minns av den trevliga visan att odalmannen ifråga sade, att om de inte kunde få en järnväg med räls av järn, så kunde de väl åtminstone få en med räls av trä. Minnet av detta sångframförande av Säfverstam är oförglömligt och jag har hitintills aldrig träffat någon människa som hört Säfverstam sjunga.

Detta var inte enda gången han för mig visade sin uppsluppenhet och humor. Han var nog också glad över att det dykt upp en person, som delade och gillade hans intressen. Hans gamla botanistkollegor hade flyttat eller gått ur tiden och han hade blivit allt mera ensam. När jag kom i kontakt med honom, hade han också lämnat botaniken och övergått till släktforskning, och han hade flera hyllmeter med pärmar innehållande uppgifter om de skilda gårdarnas släkt i sin hembygd i Bollnäs. Ävenså berättade han några gånger för mig om de svåra förhållanden och bistra levnadsöden under gångna århundraden för de människor, som levde utanför det etablerade samhället i Bollnäs finnskogar. Det var genom släktforskningen han erhållit dessa kunskaper och hans sympatier låg avgjort på de svagas och utstötts sida.

Han hade som sagt lämnat botaniken, när jag dök upp och väckte hans intresse på nytt och även om det inte blev som förr, så är jag övertygad om att han glädde sig över att någon ville lyssna på honom och hans kunskaper i detta ämne. Han berättade en gång, att han något år tidigare hade upptäckt en sällsynt växt och blivit våldsamt glad över fyndet, men att han strax därefter kände sig åtskilligt mindre tillfreds, när han insåg att han inte längre hade någon vän att berätta händelsen för. Jag kunde väl i viss mån fylla denna lucka och jag minns med glädje alla telefonpåringningar, när han kommit på något han ville berätta om.

Hur värdefullt hade det inte varit om Säfverstam

fått leva och i dag varit med oss i vår inventering för en ny Hälsingeflora, och med min kännedom om honom är jag fullt övertygad, att han med glädje och alla krafter hade hjälpt till i detta arbete. Det skulle väsentligt ha underlättat för oss, att ha haft en sådan man att fråga till råds. Han hade en mycket stor kunskap om floran i Hälsingland och i de fem pärmarna fanns inte enbart aktuella uppgifter utan även äldre rapporterade fynd. Jag vet att där fanns uppgifter ända från 1700-talslitteraturen, t. ex. från reseskildringar av den tidens vetenskapsmän som färdades genom vårt landskap. Det hade också varit ofantligt intressant och värdefullt vid våra träffar i Sällskapet att fått höra honom själv berätta om sina samlingar och erfarenheter. Åt detta är nu inget att göra. Vi får vara glada för de botaniska uppgifter Säfverstam lämnat till oss i sina samlingar och skrifter och för vår del känna tacksamhet för vad han uträttade på botanikens område.

Till sist vill jag säga, att det inte är utan saknad och vemod jag skrivit denna artikel om Zander Säfverstam. Samvaron med honom blev för mig kära minnen från två somrars botaniska utflykter och för övrigt många minnen från en stor och rik personlighet. Jag föreställer mig ibland i barnslig förtröstan, att han nu i sin himmel vandrar omkring på stigar, som kantas av de underbaraste växter och på ängar som blommar i eviga somrar.

Arne Sandström

Brunkulla och Brudsporre
ur LIDS FLORA.

ARSMÖTET

GÄBS sjätte årsmöte hölls 21/3 i skogsmuseet Silvanum, Gävle. Under årsmötesförhandlingarna omvaldes den sittande styrelsen med suppleanter, revisorer, revisorssuppleanter och valberedningen. Medlemsavgiften kvarstår oförändrad, 50 kr för medlem resp. 55 kr för icke medlem i SBF.

Ekonomin är mycket god med ett rekordartat överskott. Gästrikekommunerna är dock dåliga på att lämna bidrag och ordföranden poängterade vikten av att bearbeta Kommunförbundet vars negativa inställning till ekonomiskt stöd till föreningar av GÄBS typ kan leda till en svår situation i framtiden. Mer detaljerad ekonomisk redovisning samt verksamhetsberättelse finns på annat ställe i tidskriften.

Efter avslutade förhandlingar summerade ordföranden de intressantaste fynden under sommarens Hälsingeflorainventering. Här följer ett begränsat urval:

Arnold Larsson

Desmeknopp

Mellanplister

Norrbo, Finnklack

Delsbo, Fjärdsäter

Arne Sandström

Äkta johannesört

Forsa, Borgarberget

Bengt Stridh

Fjällskräp

Vårstarr

Ävjepilört

Hornsärv

Björn Wannberg

Radgräs

Anders Delin

Svartkämpar

Köseven

Köseven

John Ohlanders

Kransrams

Mats Axbrink

Nordlåsbräken

Peter Ståhl

Fjällummer

Topplåsbräken

Hässleklocka

Glesgröe

Sötgräs

Ytterhogdal, Fåssjödal

Ytterhogdal, Fåssjödal

Ljusdal, området för

Edänge kraftverk.

Järvsö, Bodasjön

Alfta, Ö Kyrkbyn o Runemo

Hanebo, Jansbo

Arbrå, Roråsen

Ytterhogdal, Kuntmyrbäcken

Rengsjö, Hinsåsen-Morgonm.

Gnarp, Vattingen

Hassela, Framängsån

Hassela, Framängsån

Bergsjö, Älgeredsån

Ljusne, Höljebro

Ljusne, Kusbäcken

Rosa M. Wallgren

Granbräken

Färila, Håvra

Stefan Olander

Guckusko

Ovanåker, Loftssjön

Sandviol

Alfta, Grängsbo

Källdunört

Ovanåker, Gryten

Sjöranunkel

Alfta, Hässaån (återfynd)

Ake Agren

Nattglim

Söderhamn

Ulf Swahn

Trådfräken

Ytterhogdal, Göstjärn-
bäcken

Inventeringen av Mellanljusnans växter slutfördes under sommaren och delinventeringens under 1986 resultat kommer i en rapport från naturvårdsverket. Resultaten från 1985 finns presenterade i SNVs rapport 3146.

Peter Ståhl redogjorde kort för projektet " Hotade och sällsynta växter i Gävle kommun " som ska fortsätta i den meningen att föreningen verkar för att skyddsvärda lokaler får ett bestående skydd. Peter uteslöt inte att projektet kunde leda till en Gästrikeflora-inventering av samma slag som den i Hälsingland.

Barbro Risberg informerade om inventeringsläget i Hofors och pekade särskilt på den trevliga floran inom grönstensområdena.

Under den kaffepaus som följde serverade Ulf Swahn hembredda smörgåsar.

Efter kaffet följde föredrag. Temat var floraprojekt i våra grannlandskap och först ut var delegationen från Dalarna. Lennart Bratt inledde med en översikt över Dalarnas vegetation och flora från fjällen och ner i låglandet. Till diabilder berättade han om växter bundna till äldre odlingsbygd, om nya lokaler för de hotade lavarna ringlav och långskägg och om rikkärren i Siljans-trakten.

Janne Edelsköld berättade om Dalabotanisternas floraprojekt som syftade till att få igång rapportering av växtlokaler till en fem personers grupp som håller i registreringen. Almquist som gjort den senaste Dala-floran har efterlämnat anteckningar fram till 70-talet och dessa tillsammans med de nu inrapporterade lokalerna ska i framtiden ligga till grund för en ny Dalaflora. I Dalarna kan man enligt egen utsago inte genomföra en rutininventering av vårt format eftersom antalet inventerare är så litet och landskapet så stort. Istället rapporteras lokaler på

blanketter som ska sammanställas av registreringsgruppen. Man är nu uppe i ca 4000 rapportlistor, och ännu har man inte använt data för resultatlagringen.

Våra kollegor i Dalarna har också precis startat med ett projekt kallat " Hotade och sällsynta växter i Dalarna ". Femton personer har delat upp de arter man vill undersöka utbredningen av mellan sig. Projektet kommer enbart att beröra kärlväxter.

Tiden gick alltför fort och klockan närmade sig hastigt 16, vilket medförde att flera deltagare inklusive undertecknad fick brått till tåget. Tyvärr, eftersom Lars Nordin från Fagersta i Västmanland inledde sitt föredrag om floran i Norbergs bergslag mycket lovande med några av de vackraste växtbilder jag sett. Tyvärr blev det inte mycket tid till diskussion efter föredragen för de som höll ut till slutet heller, men alla var nöjda med dagens övningar. Till nästa år kan man möjligen önska sig mer tid till de värdefulla diskussionerna om vår florainventering och till informella pratstunder.

Tillförordnade
årsmötesreferenten
Mats Wedin

Galium triflorum

GÄVLEBORGS BOTANISKA SÄLLSKAP (GÄBS)

Lokalförening av Svenska Botaniska Föreningen

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 1986

Antalet medlemmar uppgick den 31/12 1986 till 202 (180 st den 31/12 1985).

Styrelsen har bestått av	ordförande	Anders Delin (vald 85)
	vice ordf	Peter Ståhl (vald 86)
	sekr	Ulf Swahn (vald 86)
	kassör	Bengt Stridh (vald 85)
	ledamot	Ake Agren (vald 86)
	ledamot	Stefan Olander (vald 86 för 2 år)
	ledamot	Barbro Risberg (vald 86 för 1 år)
	suppleant	Jan Hedman (vald 86)
	suppleant	Mats Carlsson (vald 86)

Revisorer har varit Göran Sjöberg och Jan Hassner med Henry Lindberg och Lars Sjölin som suppleanter.

Valberedningen har bestått av Gunnar Nilsson, Gunnar Bodlund och Carl-Eric Carlsson.

Inventeringsverksamheten

Projekt Hälsinglands Flora har sysselsatt 21 inventerare. 22 färdiginventerade 5,5 km rutor har inrapporterats. Se i övrigt Växter i Hälsingland och Gästrikland nr 1/87.

Inventering av Mellanljusnans växter har slutförts. Delinventeringen under 1985 har presenterats i naturvårdsverkets rapport 3146.

Årsmötet hölls i Söderhamn den 23/2. 20 medlemmar infann sig för att höra Roland Moberg på ett engagerande sätt berätta om lavar.

Exkursioner och träffar

- 22/5 Botanisk vandring i Tjuvberget, Bollnäs (Anders Delin o Gunnar Pettersson)
- 14/6 Blomstervandring vid sjön Lugnet i Söderhamn (Ake Agren)
- 14/6 Skogsbrukets metoder o naturvärden, Bollnäs (S-E Högberg)
- 29/6 Kalhygget, Bollnäs, (Stefan Olander)
- 12-14/7 Inventerarmöte på Bollnäs Finnskog
- 9-11/8 Inventerarmöte i Ytterhogdal
- 8/11 Höstmöte hemma hos Anders Delin i Arbrå

Sommarkursen hölls den 21-25/7 i Hofors.

Studiecirkelverksamhet

Gävle: Nybörjarbotanik (16 deltagare) i samarbete med Studieförbundet
Gräs och starr (12 deltagare) i samarbete med Studieförbundet
Bollnäs: Ekologi i hage och äng, i samarbete med Studieförbundet

Föreläsningar, kurser och exkursioner för andra organisationer

- 16/2 Kärleväxter i Söderhamn - Å Ågren vid Villaföreningen i Ljusne
- 21/2 Floravård i skogsbruket - Å Delin kurs för skogsarbetareförbundet i Arbrå
- 12/3 Kärleväxter i Söderhamn - Å Ågren för Röda Korset i Ljusne
- 14/3 Floravård i skogsbruket - Å Delin, kurs för skogsarbetareförbundet i Arbrå
- 16/4 Kärleväxter i Söderhamn - Å Ågren för Trädgårdsföreningen i Söderhamn
- 25/4 Kärleväxter i Söderhamn - Å Ågren för Trönö hembygdsförening
- 16-19/5 Fältbiologisk kurs i Lobonäs - Jan Hedman m fl
- 18/6 Kurs och exkursion för skogsarbetareförbundet i Arbrå+ Kilafors, Å Delin
- 24/6 Deltagande i debatt: Björk-ogräs eller värdefull råvara?, Järvsö - Å Delin
- 7/7 Exkursion till Sanna, Järvsö, med hembygdsföreningen för att välja ut objekt av ängskaraktär för fortsatt hävd - Å Delin
- 2/8 Exkursion till Östansjö och Rengsjö med Gästrike-Hälsinge hembygdsförbund för att visa vegetation i äng och hage - Å Delin
- 9/9 Exkursion till Kvarnön, Bollnäs, med olika myndigheter för planering av blivande naturvårdsområde med ängs- och hagmark - Å Delin.

Agerande i naturvårdsfrågor

- 17/2 Skrivelse till länets miljö- och hälsoskyddschefer angående det angelägna i att herbiciderna även fortsättningsvis hålls borta från skogsbruket - Å Delin
- 17/3 Uppvaktnings hos lantbruksnämnden angående vård av rester av äng - Å Delin
- 11/3 Skrivelse "Effekter av det projekterade Edänge kraftverk...." B-Stridh och Å Delin för GÄBS, GNF och Rädda Ljusnan.
- 6/5 Uppvaktnings av bostadsutskottet angående Edänge kraftverk - B Stridh och M Wedin.
- 6/10 Skrivelse "Angående vattenmål 47/86 Sorgån, Hälsingland" för GÄBS och Ljusdals Naturvårdsförening - B Stridh, J Hassner (till vattendomstolen, länsstyrelsen och Ljusdals kommun)
- 25/10 Skrivelse "Angående vattenmålet Edänge kraftverk" till vattendomstolen, SNV, länsstyrelsen samt Ljusdals kommun - B Stridh
- 27-31/10 B Stridh representerade GÄBS vid huvudförhandlingen i vattendomstolen beträffande Edänge kraftverk.

Artiklar i dagspressen

Ett flertal artiklar har publicerats i Hälsingepressen, främst i frågorna kring Ljusnans utbyggande och den känsliga ävjebroddsvegetationen. Den flitigaste skribenten har varit Bengt Stridh. Även i Gästrikepressen har GÄBS uppmärksamats, främst i samband med sommarmötet i Hofors.

Växter i Hälsingland och Gästrikland, föreningens tidskrift, har under 1986 utkommit med tre nummer om sammanlagt 196 A5-sidor. I redaktionskommittén har ingått Bengt Stridh, Rosa Wallgren och Mats Carlsson.

För styrelsen

Ulf Swahn

DENNA FIL HETER FYTRM.GÅBSMEDL OCH INNEHÅLLER MEDLEMSREGISTER FÖR
GÄVLEBORGS BOTANISKA SÄLLSKAP. ANSVARIG: BENGT STRIDH, VÅRTARGATAN
18A NB, 754 22 UPPSALA.

GÄVLEBORGS BOTANISKA
SÄLLSKAP (GÅBS)

219 medlemmar +
28 övriga

* MEDLEMSFÖRTECKNING *
* 1987-04-22 *

Adolfsson, Anders	Idrottsvägen 26	820 26 Marmaverken
Ahlner, Sten	Tlundagatan 56	752 30 Uppsala
Alm-Elmeborg, Ingrid	S Kopparslagargatan 16B	802 21 Gävle
Andersson-Hedquist, Christina	Holmängesplanaden 4	826 00 Söderhamn
Andersson, Folke	Bergsvägen 50	820 22 Sandarne
Andersson, Gunnar	Ångsvägen 4	826 00 Söderhamn
Andersson, Lillemor	Brandänge	825 00 Iggesund
Andersson, Tord	Klappsta	810 20 Österfärnebo
Asklund, Lars	Baldersgatan 14	713 00 Nora stad
Astermo, Gunvor	Blockvägen 12	981 42 Kiruna
Axbrink, Mats	Vallenvägen 9	820 77 Gnarp
Bakken, Gunnar	Barrvägen 1	803 57 Gävle
Beifrage, Björn	Fjärde Tvärgatan 51	802 34 Gävle
Berglund, Berit	Glaciärvägen 3	803 60 Gävle
Bergström, Magnus	Bessemorgatan 5	813 00 Hofors
Bignert, Anders	Bergtorpsvägen 60	183 63 Täby
Birgersson, Ulf	Sernandersväg 01-432	752 61 Uppsala
Bodare, Torbjörn	Strömsvägen 25	825 00 Iggesund
Bodlund, Gunnar	Kaptensgatan 9A	826 00 Söderhamn
Boman, Östen	Briggvägen 9	826 00 Söderhamn
Bonde, Lars	Brigsgatan 44	802 30 Gävle
Bratt, Lennart	Ribbingsväg 8B, 2tr	191 52 Sollentuna
Brendt-Larsson, Agneta	Kolmovägen 29	824 00 Hudiksvall
Brodin, Greta	Kolonivägen 22	824 00 Hudiksvall
Brodin, Harald	Kolonivägen 22	824 00 Hudiksvall
Broman, Nelly	Tegelvägen 46	803 70 Gävle
Bryntse-Andreassen, Kerstin	P1 640	810 32 Långbo
Bärtas, Inga	Va Väg 24B	803 54 Gävle
Carlsson, Carl-Eric	Blockvägen 29	824 00 Hudiksvall
Carlsson, Mats	Erling Skjalgssons gt 30	0267 Oslo 2 NORGE
Carlsson, Tomas	Torkelsgatan 10C	753 29 Uppsala
Cedermark, Börje	Norrlandsvägen 73C	821 00 Bollnäs
Dahlbeck, Anna	Hålsjö	820 64 Näsvisken
Dahlberg, Nils	Regementsgatan 30	831 35 Östersund
Danielsson, Bengt	Kremlevägen 3	752 46 Uppsala
Danielsson, Per-Erik	Sunnerstavägen 7	821 00 Bollnäs
Delin, Anders	Lundnäs 3279	820 10 Arbrå
Dynesius, Mats	Gluntens väg 6, 4tr	902 39 Umeå
Echard, Ingemar	Box 346	820 03 Viksjöfors
Edeisjö, Janne	Hyttgatan 39	791 73 Falun
Edholm, Stigurd	Åkerslund 375E	810 22 Årsunda
Edman, Malte	Långängesvägen 2	820 10 Arbrå
Ekman, Joakim	Kampementsgatan 8, 1tr	115 38 Stockholm
Elfsson, Torbjörn	Box 57	820 50 Los
Englund, Roger	Flogstavägen 81B	752 63 Uppsala
Englund, Åke	Ordensgatan 11A	820 10 Arbrå
Engström, Peter	Nya Valsätravägen 6	752 46 Uppsala
Enros, Roland	Ringvägen 17	820 70 Bergsjö
Ericson, Lars	Univ., Ekologisk botanik	901 87 Umeå
Eriksson, Erik	Berge 3493	826 04 Norralla
Eriksson, Gun-Britt	Tuvstarrvägen 32	803 62 Gävle
Eriksson, Gunnar	Kuppbolsvägen 82A	802 38 Gävle
Eriksson, Per-Anders	Borovägen 2	811 35 Sandviken
Eriksson, Pär	Furugatan 14	820 60 Delsbo
Eriksson, Sten	Tuvstarrvägen 32	803 62 Gävle

Eriksson, Ulf	Trädgårdsgatan 17	821 00 Bollnäs
Fagerström, Bo	Hedsta 2074	820 65 Forsa
Forsberg, Fredrik	Mattön 35	810 20 Österfärnebo
Forsberg, Ingeborg	Mattön 35	810 20 Österfärnebo
Forsgren, Per	Hesselmans väg 45	752 63 Uppsala
Forssblad, Lars-Henrik	Kontorsvägen 1	873 02 Väja
Frank, Signe	Flästa 3718	820 10 Arbrå
Fredin, Ulla	Ramsjö 1067	820 62 Bjuråker
Friesen-Grapengliesser, Kajsa v	Snåre 2975	827 00 Ljusdal
Frisk, Erik	Björkstigen 2A	779 00 Skinnskatteberg
Färlin, Sven Erik	Håvra 348	820 42 Kors Krogen
Glans, Lennart	Tjärnvägen 1	824 00 Hudiksvall
Grigholm, Stig Olof	Majorsgatan 12D	802 28 Gävle
Gröndahl, Lena	Granitvägen 10B, 1tr	752 43 Uppsala
Grönlund, Erik	Hemvägen 43, 1tr	831 61 Östersund
Gustafsson, Mats	Sernanders väg 2/232	752 61 Uppsala
Göthner, Erik	Lugnvägen 6	816 00 Ockelbo
Hallberg, Elisabeth	Storgatan 18	824 00 Hudiksvall
Haller, Lars Åke	Idungatan 4	802 28 Gävle
Hassner, Jan	Rådhusgatan 25	827 00 Ljusdal
Hedblom, Arne	Alvägen 2	822 00 Alfva
Hedman, Jan	Sävsparvägen 5A	778 00 Norberg
Hellberg, Mats	Björkgatan 55	753 24 Uppsala
Hellström, Birgitta	Ringvägen 35	810 41 Forsbacka
Henriksson, Bo	Gamla Landsvägen 5	828 00 Edsbyn
Hermansson, Elisabeth	Myra 3137	820 40 Järnsö
Hermansson, Jan-Olof	Sörvik 3950	771 00 Ludvika
Hillner, Harry	Box 2092	810 40 Hedesunda
Hodin, Lars	Prestvann stud.bolig D-1	9000 Tromsø NORGE
Holgersson, Nils-Olof	Jägaregatan 14	598 00 Vimmerby
Holma, Barbro	Vallvägen 12C	824 00 Hudiksvall
Hultin, Hans	Sickervägen 7	803 86 Gävle
Hällhoff, Gösta	Vänortsvägen 37,2tr	824 00 Hudiksvall
Hällner, H.	Gräsbäcken	810 40 Hedesunda
Höglom, Stig	Persfallsvägen 88	813 00 Hofors
Höjje, Bertil	N Harnäsvägen 19	814 00 Skutskär
Höjer, Johan	Jaktstigen 3F	803 62 Gävle
Jacobsson, Per-Gunnar	Ringvägen 41	820 60 Delsbo
Jeppsson, Stig	Stjärnstigen 26	802 39 Gävle
Johansson, Elis	Box 53	820 77 Gnarp
Johansson, Gunnel	Storgatan 27C	813 00 Hofors
Johansson, Hans	Slättervägen 48	824 00 Hudiksvall
Johansson, Maj	P1 682	820 46 Ramsjö
Jonsson, Hans	Hygabacka 2	828 00 Edsbyn
Jonsson, Lars Olov	Fältspatvägen 36B	803 61 Gävle
Jonsson, Leif	Per-Ersgränd 4	820 10 Arbrå
Jubel, Margareta	Bultbovägen 6	814 00 Skutskär
Karlén, Lennart	Rödsippsstigen 1	753 00 Järna
Karlsson, Thomas	Kulramsvägen 3C	223 67 Lund
Kempe, Nils-Gunnar	Parkvägen 44A	802 27 Gävle
Kullenberg, Lillian	Box 94	822 00 Alfva
Landenmark, Lennart	Rimfrostgatan 27	802 30 Gävle
Lantell, Gunborg	Tennngatan 8	811 52 Sandviken
Larsson, Arnold	Johannesberg 3465	820 60 Delsbo
Larsson, Halvard	S Bäckvägen 1C,2tr	821 00 Bollnäs
Larsson, Inge	Tegnervägen 1	823 00 Kilafors
Larsson, Lars	Skolhusgatan 25	826 00 Söderhamn
Larsson, Bengt GI	P1 4875 Lummelundsvägen	621 41 Visby
Larsson, Bengt	P1 1196 Tubbo	840 10 Ljungaverv
Larsson, Bengt MP	Johannesbäcksg 80B, 2tr	754 33 Uppsala
Lejdelin, Leif	Timmervägen 8	773 00 Fagersta
Lennström, Ove	Norra Slottsgatan 22B	803 53 Gävle
Lindberg, Henry	Jutbacksvägen 12	811 92 Sandviken
Lindberg, Ingegerd	Staffansgatan 3B	802 34 Gävle
Lindeberg, Gunnar	Stigsrundan 71	803 58 Gävle
Linderheim, Alf	Box 8032	800 08 Gävle

Lindfors, Alf	Lasarettsgatan 8	827 00 Ljusdal
Lindfors, Alfy	Lasarettsgatan 8	827 00 Ljusdal
Lindgren, Carl	Dellenstranden 10	820 64 Näsvisken
Lindqvist, Anders	Floravägen 4A	841 00 Änge
Ljung, Tomas	Övre Gårdsjö 173	795 00 Rättvik
Lofterud, Curt	Valne 1120	830 44 Näliden
Lundberg, Hans	Kyrklängsvägen 2	802 40 Gävle
Lundblad, Åke	Televägen 3	814 00 Skutskär
Lundin, Jonas	Ekvägen 23	802 29 Gävle
Lundin, Lars	Kåsjö 5117	820 40 Järvsö
Lundinger, Bengt-Olof	Jägargatan 7	802 27 Gävle
Lundqvist, Rolf	Kyrkvägen 12	790 26 Enviken
Magnusson, Stig	Rävpasset 7C	802 63 Gävle
Malmstigen, Jan-Erik	Skomakargatan 6	710 40 Frövi
Mascher, Jan W	Röntgenavd., Lasarettet	891 02 Örnsköldsvik
Milebo, Tom	Pi 435	820 11 Vallsta
Moberg, Roland	Öpirs väg 9	754 40 Uppsala
Mårzell, Mats	N Slottsgatan 19	803 53 Gävle
Nilsson, Christer	Sandbackavägen 18D	802 32 Umeå
Nilsson, Gunnar	Vågskrivargatan 1A	803 53 Gävle
Nilsson, Gustav	Lantmästaregatan 3A	824 00 Hudiksvall
Nilsson, Tage	Box 2150	286 02 Örkeiljunga
Nordin, Anders	Norra Fiskargatan 18, nb	803 50 Gävle
Nordin, Ingvar	Eldaregatan 18B	413 15 Göteborg
Nordin, Lars	Skogsvägen 5B	773 00 Fagersta
Nordkvist, Erik	Bjuråkersvägen 25	827 00 Ljusdal
Nordstrand, Annie	Sägvreten 23	818 00 Valbo
Norell, Bo	Tredje Tvärgatan 24A	802 34 Gävle
Norell, Stig	Pell-Persvägen 8	820 40 Järvsö
Norgren, Berith	S Varvavägen 94	803 80 Gävle
Norin, Elisabeth	Björkhamregatan 8D	821 00 Bollnäs
Norlen, Ingrid	Fleminggatan 29, 3tr	802 21 Gävle
Norman, Lars	Folhögskolan	370 10 Bräcke-Hoby
Nyberg, Berndt	Övre Slottsgatan 12	752 35 Uppsala
Nyström, Sören	Tansågatan 10	781 52 Borlänge
Odmark, Göran	Åkervägen 37	826 06 Söderala
Ohlanders, John	Knyssla 380	820 12 Rengsjö
Olander, Stefan	Box 225	820 03 Viksjöfors
Oldhammar, Bengt	Odonstigen 22A	792 00 Mora
Olmarks, Christina	Hofra 271	820 42 Korskrögen
Olsson, Per-Olof	Durovägen 42	803 70 Gävle
Olsson, Ulf	Västerrönningen 20	803 86 Gävle
Persson, Christian	Stationsgatan 25	820 40 Järvsö
Persson, Berthil	Vesslavägen 14	820 62 Bjuråker
Persson, Röö-Johan	Bäcken 5140	820 40 Järvsö
Petersson, Gunborg	N Ringvägen 3	803 57 Gävle
Rideland, Finn	Bruksgatan 17	823 00 Kilafors
Risberg, Barbro	Hagmarksgatan 44	813 00 Hofors
Risberg, Lennart	Hagmarksgatan 44	813 00 Hofors
Rosendahl, Siv	Kyrksjövägen 2	827 00 Ljusdal
Rune, Sven	Stubbrättsvägen 7	802 29 Gävle
Ruuth, Birgitta	Berggatan 9	825 00 Iggesund
Röstlund, Torsten	Gaddaborgsvägen 48	Valbo
Sahlén, Enar	Box 3	430 63 Hindås
Samuelsson, Irene	Byn 530	820 19 Landafors
Sandberg, Margit	Tallvägen 26C	826 00 Söderhamn
Sandblom, Hans	Rabovägen 15	816 00 Ockelbo
Sander, Sven	Östänbäcksvägen 58	818 00 Valbo
Sandström, Arne	Drakövägen 14	824 00 Hudiksvall
Sjöberg, Göran	Box 180	801 03 Gävle
Sjödén, Einar	Bergsgatan 10	827 00 Ljusdal
Sjölin, Lars	Vallarestigen 30	803 58 Gävle
Skarp, Erik	Skebokvarnsvägen 292, 3t	124 34 Bandhagen
Skogh, Lotta	Prästbordsvägen 38	810 22 Årsunda
Stefansson, Eric	Pi 9 Gåsholma	817 00 Morrsundet
Stridh, Bengt	Väktargatan 18A, nb	754 22 Uppsala

Ståhl, Peter	Fleminggatan 31E	802 21 Gävle
Sundberg, Lasse	Grängsgatan 1	827 00 Ljusdal
Sundberg, Sören	Kägelvägen 22	810 10 Torsåker
Sundström, Erik	Havregränd 1	811 60 Sandviken
Svartholm, Bo	Önevägen 15	832 00 Frösön
Swahn, Ulf	S Kopparslagargatan 13B	802 21 Gävle
Swales, Tord	Box 31	820 26 Marmaverken
Söderberg, Arne	Svabensverk 80	790 26 Enviken
Söderlund, Tor	Heidenstamsgratan 47	754 27 Uppsala
Tiljander, Åsa	Lindsberg 4795	791 91 Falun
Tvetenber, Åke	Fleminggatan 27A	802 21 Gävle
Törnqvist, Göran	Bredåker 4889	820 70 Bergsjö
Ugander, Peter	Gammelgården Heden	827 00 Ljusdal
Uhlén, Gunnar	Skeppdalsvägen 67	824 00 Hudiksvall
Wallgren, Rosa	Källparksgatan 2, 3tr	754 32 Uppsala
Wallin, Kjell	Kubbovägen 4	802 48 Gävle
Wannberg, Björn	Ormvråksgvägen 7	752 52 Uppsala
Wennerberg, Anna-Lena	Skomakargatan 12	803 54 Gävle
Westerberg, Sture	Hagell 317	951 48 Luleå
Westermark, Torbjörn	Ladugårdsvägen 5	183 38 Täby
Wedin, Mats	Studentvägen 2807	752 34 Uppsala
Wikegård, Lotta	Norra Slottsgatan 3B	803 53 Gävle
Wiklund, Mats	Box 3013	812 00 Storvik
Willander, Bengt	Smultronbacken 21	811 37 Sandviken
Willner, Åke	Box 36	810 71 Älvkarleby
Wästijung, Urban	Skomakartorp	755 90 Funbo
Ågren, Åke	Ringvägen 9E	826 00 Söderhamn
Åkerblom, Gunnar	Valhallavägen 73nb	114 27 Stockholm
Åkerström, Ove	Åkervägen 6	820 75 Harmånger
Åström, Ing Marie	P1 2515	830 40 Krokön
Öhlin, Nils-Åke	Länsmansvägen 33	818 00 Valbo
Östlund, Edith	Sund 752	820 46 Ramsjö
Bergvik och Ala AB	Box 500	826 01 Söderhamn
Bollnäs kommunbibliotek	Västergatan 12	821 00 Bollnäs
Botaniska Museet	Biblioteket, Ö. Vallgat	223 61 Lund
Domänverket, Ljusdals Revir	Att. Börje Ström	827 00 Ljusdal
Edsbyns bibliotek	Celsiusgatan 2	828 00 Edsbyn
Fältbiologerna Gävle-Dala	Lindsberg 4795	791 91 Falun
Hofors bibliotek	Box 135	813 00 Hofors
Göteborgs Universitetsbibliotek	Svensktrycket, Box 5096	402 22 Göteborg
Hudiksvalls bibliotek	Storgatan 47	824 00 Hudiksvall
AB Iggesunds Bruk, Division S	Box 15	825 00 Iggesund
Inst. f. systematisk botanik	Biblioteket, Carl Skott	413 19 Göteborg
Inst. f. systematisk botanik	Biblioteket, Box 541	751 21 Uppsala
Korsnäs-Marma AB	Att. VD Nils Landqvist	801 11 Gävle
Kungl. Biblioteket PLIKTE	Box 5039	102 41 Stockholm
Linköpings Universitetsbibliotek	Svensktrycket	581 83 Linköping
Ljusdals bibliotek	Södra Järnvägsgratan 3	827 00 Ljusdal
Lunds Universitetsbibliotek	Box 3	221 00 Lund
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Naturvårdsenheten	801 09 Gävle
Naturhistoriska riksmuseet	Botaniska avd., Bibliotek	Box 5007, 104 05 Stockholm
Nordanstigs kommunbibliotek	Box 56	820 70 Bergsjö
Sandvikens folkbibliotek	Box 503	811 25 Sandviken
Stads- och länsbiblioteket i Stockholm	Södra Strandgratan 6	802 22 Gävle
Stockholms Universitetsbibliotek	Svensktrycket	106 91 Stockholm
Sv. Botaniska För., Sekt. f. Söderhamns stadsbibliotek	Naturhistoriska Riksmus	104 05 Stockholm
Umeå Universitetsbibliotek	Köpmangatan 6	826 00 Söderhamn
Umeå Universitet	Box 1441	901 24 Umeå
Uppsala Universitetsbibliotek	avd. f. ekologisk botanik	901 87 Umeå
	Box 510	751 20 Uppsala

GÄVLEBORGS BOTANISKA SÄLLSKAP (GÄBS)
Lokalförening av Svenska Botaniska Föreningen

Galium triflorum
Myckmäre

EKONOMISK REDOVISNING för 1986

Sällskapet hade 202 medlemmar den 31/12 1986

INGÅENDE BALANS

Tillgångar

Bank	25480:78
Länsstyrelsens konto	<u>5453:-</u>
Ingående tillgång	30933:78

RESULTATRÄKNING

Inkomster

Bidrag	39982:50
SNV, Edängeinv.	14982:50
Sv. Botaniska Förs.	4000:-
Domänverket	3000:-
Korsnäs-Marma AB	3000:-
Bollnäs kommun	2000:-
Hudiksvalls stad	2000:-
Iggesunds Bruk AB	2000:-
Ljusdals kommun	2000:-
Ockelbo kommun	2000:-
Ovanåkers kommun	2000:-
Stora Kopparberg	2000:-
Nordanstigs kommun	1000:-
Sommarkurs	
Landsting	8000:-
Deltagaravgifter	1860:-
Medlemsavgifter	
Försäljning	
Litteratur	3941:-
Vykort	2370:-
Bankränta	
	2883:82
	<u>67307:32</u>
Årets överskott	12687:17

UTGÅENDE BALANS

Tillgångar

Bank	43620:95
------	----------

Utgifter

Inventering	24839:-
Edänge	14982:50
Övrig	9856:50
Inköp av vykort	10508:60
Sommarkurs	5359:25
Inköp av floror	5000:-
Tidskrift, tryckning	3830:10
Porto	2703:40
Årsmöte	736:-
Kontorsmateriel	364:-
Dator	340:-
Styrelsemöten	260:-
Projekt "Hotade och sällsynta växter i Gävle kommun"	236:05
Övrigt	443:75
Arbetsgivaravg.	321:-
Postverket	100:-
Avg. postgirot	22:75
	<u>54620:15</u>

Uppsala den 27/1 1987

Bengt Stridh

Bengt Stridh, kassör i GÄBS

VÄXTLOKALER PÅ HÄLSINGEKARTAN MED DATOR

I förra numret av Växter... utlovades halvt om halvt att det snart skulle dyka upp kartor med växtlokaler som framställts från inlämnade krysslister med hjälp av dator. Vi kan nu presentera de första sådana kartorna, som framställts med MAX-datorn och en plotter. Själva kartan är dock inte datorritad utan vi har tills vidare funnit det enklare att använda en färdig kartblankett och bara använda datorn till att pricka in lokalerna. Ett litet problem därvidlag har varit att få med lagom mycket detaljer i underlagskartan så att det är lätt att lokalisera en punkt någorlunda noga utan att punkterna försvinner i kartans detaljer. Det blev därför nödvändigt att rita en konturkarta med endast kommungränser och större vattendrag, utgående från en standardkarta i skalan 1:1000000. Användningen av en kartblankett gör att man för varje kartbild som skall framställas måste justera passningen mellan kartan och plotterns koordinatnät. Detta medför att samma lokal på olika kartor kan hamna fel med upp till 1 mm i originalkartan, motsvarande 1 km i verkligheten. På de förminskade kartor som vi visar här spelar detta ingen roll.

Hittills har bara listor från en mindre del av alla inventerare kommit in i datorn, och detta återspeglas i den ganska ojämna fördelningen av prickar på kartan som visar samtliga hittills inlästa lokaler. Detta måste man hålla i minnet när man studerar kartorna för de olika arterna. Framförallt är täckningen kring Mellanljusnan mycket god, medan både sydvästra och nordöstra Hälsingland är underrepresenterade. Vi har ändå tyckt att det kan vara av intresse att visa en del prickkartor redan nu, inte minst för att stimulera inventerarna till att läsa in sina listor på disketter eller på annat sätt. Underlaget för de kartor vi visar här är totalt 1843 krysslister och drygt 400 "lösa noteringar". Vi har försökt välja ut arter som är relativt allmänna åtminstone i någon del av landskapet, men som ändå inte är jämnt utbredda. De flesta av de arter som visas har påträffats på åtminstone 150 lokaler, undantagen är torta och stor blåklocka.

Naturligtvis bör förekomsten av en art också sättas i relation till antalet inventerade lokaler med lämplig biotop. Det senare är i allmänhet inte så lätt att direkt få fram, men vi har som ett exempel försökt leta fram alla myrlokaler genom att ta fram alla listor som innehåller minst två av arterna hjortron, rosling, sileskår och tranbär. På detta sätt får man fram totalt 243 lokaler, och dessa innehåller mer än 85% av alla påträffade lokaler för de flesta typiska kärrväxter. De tolv oftast förekommande arterna på dessa listor är i ordning: Tranbär, tall, tuvull, rosling, glasbjörk, sileskår, gran, flaskstarr, ängsull, vattenklöver, odon, blodrot, ljung, hjortron, kråkbär och en. Kartan över myrlokaler kan jämföras med kartan över påträffade lokaler för pors. Tydligt finns pors på praktiskt taget varje myr i sydöstra hörnet av landskapet, och förekommer relativt allmänt i mellersta delen av Västhälsingland, men är ovanlig för övrigt.

För övrigt kan nog kartorna i stort sett tala för sig själva. Man observerar att en del sydliga arter går upp längs Ljusnan, t.ex. rörflen och piprör. Något förvånande är kanske att åkerbär påträffas på så pass många lokaler i sydöst. Fördelningen av klibbal relativt gråal är ju välkänd, liksom vitsippans skarpa västgräns. En av de märkligaste utbredningarna visar käringtanden, som tycks vara allmän längs diagonalen NV-SO men saknas helt i nordost och är ganska glest påträffad i sydväst.

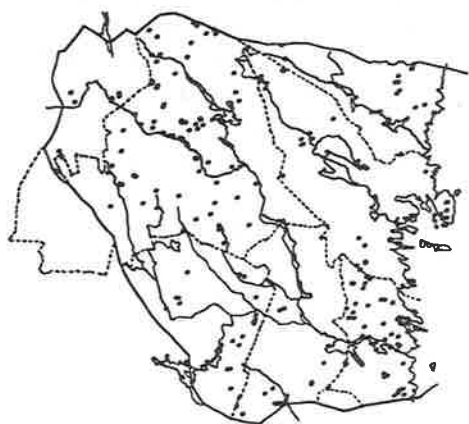
Björn Wannberg

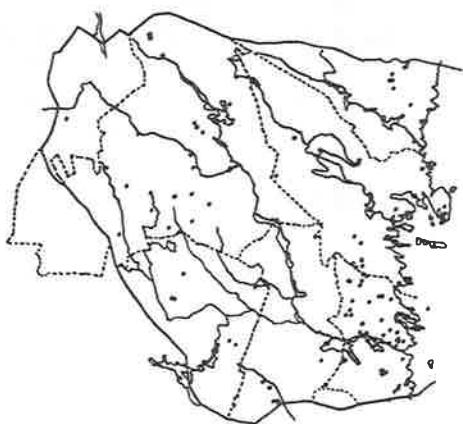
Samtliga kompletta listor

Vitsippa
(*Anemone nemorosa*)

Inventerade myrlokaler

Pors
(*Myrica gale*)

Rörflen
(*Phalaris arundinacea*)

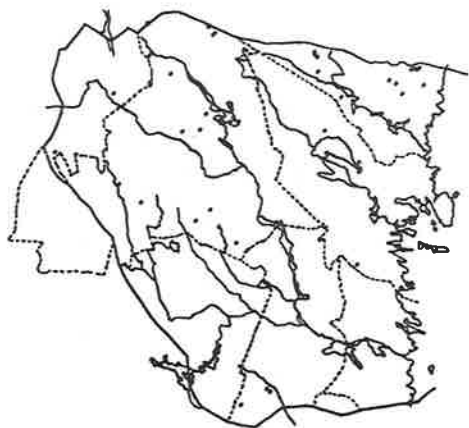
Piprör
(*Calamagrostis arundinacea*)

Skavfräken
(*Equisetum hyemale*)

Lundelm
(*Elytrigia canina*)

Torta
(*Cicerbita alpina*)

Akerbär
(*Rubus arcticus*)

Mossviol
(*Viola epipsila*)

Käringtand
(*Lotus corniculatus*)

Gråal
(*Alnus incana*)

Klibbal
(*Alnus glutinosa*)

Stor blåklocka
(*Campanula persicifolia*)

Örnbräken
(*Pteridium aquilinum*)

SKAV-, SKAV X SMAL-, SMAL- OCH TRÅDFRÄKEN

De övervintrande fräkenarterna, skav-, smal- och trådfräken och hybriderna mellan skav- och smalfräken, är lätta att skilja när de är typiska. Liksom andra fräkenarter varierar de emellertid kraftigt - mycket mer än t.ex. lummerarterna. En del variationer är ståndortsberoende. Trots de vanligen markanta storleksskillnaderna kan dessa fyra taxa då uppvisa en kontinuerlig serie av storlekar, och man blir tvungen att se till karaktärer i stjälkens detaljer. Dessa artkaraktärer är inte särskilt väl beskrivna i de vanliga skandinaviska flororna, varför jag här återger några observationer på material från Gävleborgs län. Jag har tyckt, att gränsdragningen är svårast mellan skavfräken och dess hybrid med smalfräken, och mellan smal- och trådfräken.

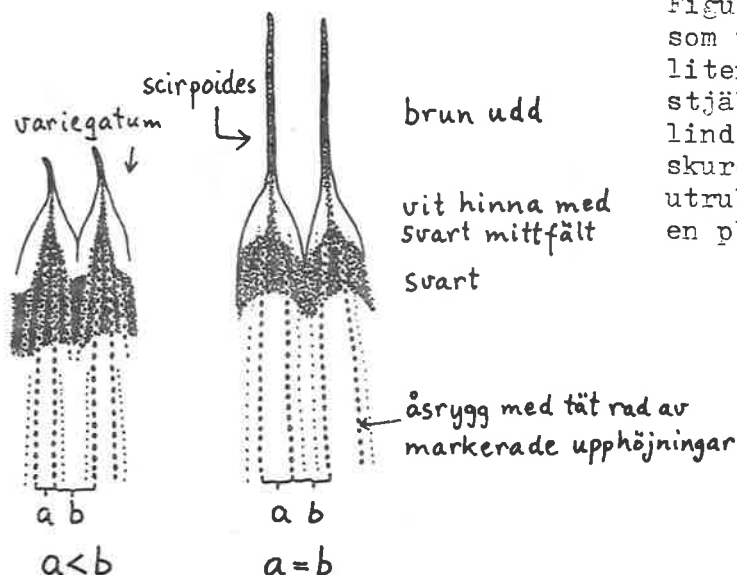
Smal- och trådfräken.

Som framgår av Hylanders flora, kan bägge dessa arter ha 4 slidtänder i kransen. Man får då hålla sig till fårornas och åsarnas arrangemang på stjälken, och utseendet på slidtändernas uddar. Dessa beskrivs något olika i olika floror. Som vanligt är Hylanders beskrivning den bästa, men den kan ytterligare förtydligas. Han skriver att smalfräken har: "6-12 (sällan blott 4-5) platta eller grunt fårade åsar av de mellanliggande fårornas halva bredd" Det han kallar en ås, är vad jag uppfattar som två intill varandra löpande åsar (se fig.) på inbördes avstånd "a".

Hans beskrivning av trådfräken: "stjälk regelbundet sex- (sällan ått-) kantig med 6 (sällan 8) lika breda fåror (av vilka varannan egentligen är ryggfåran på en ås)" är bättre, men den sista parentesen är onödig och verkar förvillande. Även på denna art är det de smala åsarna, vardera med en tät rad av upphöjningar, som ger stjälken dess karaktär. På denna art ligger åsarna med samma inbördes avstånd runt hela stjälken. På bägge arterna är alltså antalet åsar dubbelt så stort som antalet slidtänder, och åsarna löper ut emot slidtanden på likartat sätt.

Ytterligare en bra skiljekaraktär är längden och riktningen på slidtändernas uddar. På trådfräken är de tre

gänger så långa som på smalfräken och står ut från stjälken i c:a 30 graders vinkel. Eftersom stjälken oftast är mycket smalare på trådfräken, framstår uddarna relativt sett ändå mer markanta. De må kallas "tidigt avfallande" eller "tidigt avbrutna", men i jämförelse med uddarna på skavfräken är de mycket varaktiga.

Figur 1,
som visar en
liten del av
stjälkens cy-
linder upp-
skuren och
utrullad till
en plan yta.

Skavfräken och dess hybrid med smalfräken.

Hybriden mellan skav- och smalfräken har enligt Hylander påträffats flerstädes, särskilt på stränder, i fjälltrakterna och på Gotland. Han beskriver den som intermediär, med ständigt slutna sporangier och till största delen felsläande sporer, och med stjälkens mittkanal uppgående till 1/3 av stjälkens diameter. Denna beskrivning var inte till stor hjälp när jag fann hybriderna i Hamra, på Holmsjöns strand i övre delen av Voxnan 1984. Sedan fann John Ohlanders den på myren på sydsidan av Skäftesberget i Rengsjö. På det förra stället finns endast skavfräken i trakten, på det senare finns bägge föräldrarna. Med hjälp av pressat material i Fytoteket i Uppsala kunde jag dock verifiera bestämningen

och notera några karaktärer, som tycks användbara för att skilja dem åt, figur 2, nedan.

hyemale

hyemale X
variegatum

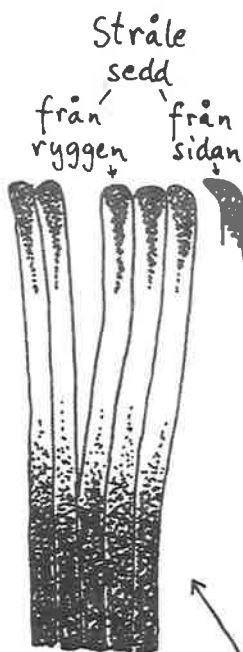
sporaxets
topp

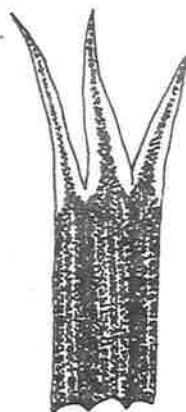
spor-
angier

Endast sällan
syns tänder,
som här.

Oftast är de inrullade eller
avfallna, som här

stjälk-
slidor

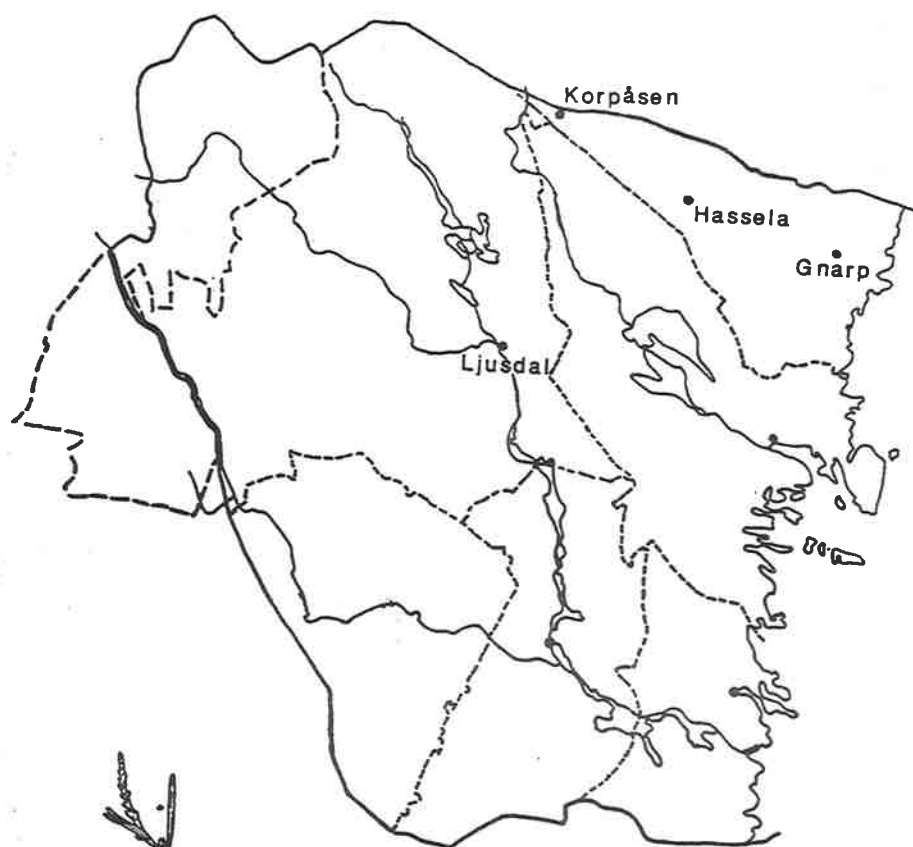
Kommentar och komplettering till figur 2:

Sporaxets topp har på skavfräken en udd med trubbig vinkel, på hybriden spetsig vinkel. Sporangierna är på skavfräken vanligen gula med svart mittfält, på hybriden helt svarta.

På stjälslidorna finnerman de flesta artskiljande karaktärerna. Från en sida av stjälken syns på skavfräken c:a 11 strålar, på hybriden c:a 6. På skavfräken är stjälslidan oftast svart vid basen och i spetsen, men vit däremellan (ibland helt svart). På hybriden är den oftast helt svart, men har ibland ett vitt band på mitten. På skavfräken saknas oftast utskjutande tänder. De är oftast inrullade eller avbrutna. På hybriden finns utskjutande tänder med svart mittfält och vita kanter, ungefär som på smalfräken.

Anordningen av åsryggarnas prickrader skiljer sig något på dessa taxa. På smalfräken är avståndet $a < b$, som på fig 1. På hybriden är "a" ändå mindre, och på skavfräken kan något avstånd "a" knappt urskiljas.

Anders Delin

Ävjepilört
(Ljusdal, Edångeområdet)

Myrstarr
(Korpåsen)

Bergviol
(Gnarp)

Köseven
(Älvåsen
Hassela)

Ett urval av de växter
som kan tänkas bli före-
visade under BOTANIK-
DAGARNA I HÄLSINGLAND
28 - 31 juli 1987
(Se art. i föreg. nr)

Bilder ur LIDS FLORA

FÖRSTA FYNDET I HÄLSINGLAND AV RADGRÄS,

BECKMANNIA SYZIGACHNE.

Med den här notisen om omständigheterna kring det första fyndet av en ny art för Hälsingland vill jag visa att även en relativ nybörjare inom botaniken kan råka snubbla över något riktigt intressant, även om man inte håller till i närheten av kusten. Det här inträffade en kväll sommaren 1985 när jag nyligen hade bestämt mig för att göra något av ett gammalt botanikintresse som hade fått ligga i träda i åtskilliga år. Jag gick följaktligen in för att försöka lära mig att känna igen gräs och starr och annat lite "besvärligt" som jag tidigare helst gått förbi. Den här kvällen promenerade jag på "gamla" Riksväg 82 strax öster om Alfta, och jag var redan ganska nöjd med vandringen, eftersom jag hittat några kvadratmeter foderlösa vid en väggkant, en art som jag blivit bekant med i Uppsalatrakten, där den är ganska vanlig, men som jag inte sett tidigare i Hälsingland. På väg hemåt fick jag då i ett dike syn på något som på håll såg ut som en ovanligt ljusgrön hundäxing. När jag kom lite närmare insåg jag dock genast att det här var ett gräs som jag aldrig tidigare sett och som egentligen inte liknade något annat. En vag likhet fanns kanske med de hirskolvar som säljs som burfågelmatt, men annars kände jag mig helt ute i det blå. Bara att ta hem ett par strån och konsultera floran. Så särpräglad som gräset var i fråga om småaxens utseende var det inte någon större svårighet att hos Lid hamna på släktet Beckmannia. En kontroll i Hylander gav samma resultat, och där fanns dessutom en tydlig teckning av ett småax. Hylander tar upp två arter, *B. syzigachne* och *B. eruciformis*. Jag fastnade för den förstnämnda som bättre överensstämmande med det gräs jag hittat. (Denna bestämning har sedan verifierats av Anders Delin.)

Radgräsets småax är platta och närmast hjärtformiga, ungefär som någon sorts små penningbörsar, och sitter tätt staplade på varann i ax som är ett par centimeter långa, och dessa bildar i sin tur en smal vipa som kan vara 10-20 cm lång. Strået är 50-80 cm långt, och hela växten är utpräglad ljusgrön. Arten anges i flororna som inkommen med amerikanskt spannmål. I Lids flora uppges den påträffad upp till Stockholmstrakten, men tydligen har den på senare tid spritt sig längre norrut, så t.ex. anges den som påträffad tillsammans med kanadastarren i Medelpad och Ångermanland, och Peter Ståhl har hittat den ända uppe i Svappavaara.

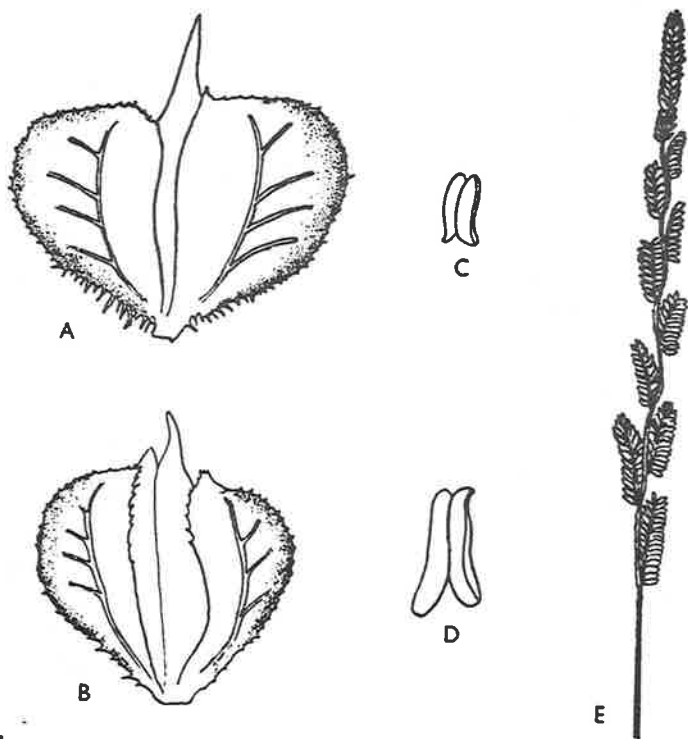
I det här fallet växer radgräset i ett dike vid en väg som anlagts ungefär 1970, varför man kan misstänka att det kommit in med gräsfrö i samband med att vägkanterna besåts, men eftersom det finns en träningsbana för travhästar alldeles intill fyndplatsen kan man också tänka sig att det kommit in med foder. Växtplatsen är ett för det mesta vattenförande dike, och gräset växer i själva botten av diket. Radgräset växer på en sträcka av ungefär 20 meter, och totalt uppskattar jag antalet strån till närmare 1000 (sommar 1986).

I samband med att jag 1986 började inventera den kartruta där fyndplatsen är belägen undersökte jag också dess omgivningar. (Det var för övrigt i samband med att jag anmälde mitt intresse för att börja delta i Hälsingeinventeringen som jag fick klart för mig att min radgräslokal var den första kända i Hälsingland.) Radgräsets närmaste sällskap är helt trivialt, men i samma dike knappt 100 meter bort växer några vackra exemplar av hästskräppa, och lite längre bort har jag hittat tiggarranunkel samt på ett stycke sönderkörd mark fiskmålla, alla arter som är ovanliga i denna del av Hälsingland.

Sommaren 1986 påträffade jag radgräset på ytterligare en lokal ungefär en kilometer öster om den första. Den gången rörde det sig dock om bara några tiotal strån på en halv kvadratmeters yta. Även här växte gräset i ett vattenförande vägdike, vid en stickväg från den förut nämnda vägen.

För den som är intresserad av att beskåda radgräset på ort och ställe ger jag till slut de båda lokalernas kartkoordinater: 15G0D4203 (25 m öster om infarten till ÖSAs industriområde) och 15G0D4611 (vid vägen till reningsverket).

Björn Wannberg.

— A. *Beckmannia syzigachne*. Småax. $14/1$. — B. *B. eruciformis*. D:o. $14/1$. — C. *B. syzigachne*. St.knapp. c. $10/1$. — D. *B. eruciformis*. D:o. c. $10/1$. — E. D:o. Vippan. $1/1$. — A-D orig. (del. M. Induss); E från Jávorka & Csapody 1934.

Må 1 juni

GÄVLE

Cykeltur i Gävles närmaste omgivning för att titta på försommarväxter.

Samling kl 17.00 på Strömbadets parkering.

Ledare: Ulf Swahn

tel 026/103586

Fredag 12 juni

NORRALA

Blomstervandring genom Nattsångarmarker.

Samling kl 19.00 vid Vågbroskolan i Norrala.
Medtag stövlar och fika.

Upplysningar: Åke Ågren

tel 0270/10503

Söndag 28 juni

GRÅSJÄLSBÅDAN

Vi gör om fjolårets försök att komma ut till den kalkrika Ön Gråsjälsbådan innanför Eggegrund. Ön hyser artrika strandsnår, torrängsvegetation och säkert fler oljeväxter än vanligt (Thuntankolyckan). Om vi inte kan ta oss ut till Gråsjälsbådan gör vi istället en exkursion i de intressanta extremrikkärren mellan Utvalsnäs och Eskön.

Samling kl 09.00 vid Slottstorget.

Ledare:

tel

I börja av okt Någonstans i Hälsingland
(Närmare upplysningar i nästa nummer)

Mosskurs

Ledare: Ulf Swahn

tel 026/103586

KALENDARIUM

Må 1/6 Växter in på knutarna - Gävle
 Fr 12/6 Blomstervandring i Norrala
 Sö 28/6 Utflykt till Gråsjälsbådan/alt Utvalnäsområdet

Fr-Må 24-27/7 Inventerarträff i Hassela

Ti-Fr 28-31/7 Svenska botanikdagarna i Hassela

Lö-Må 15-17/8 Symposium i Uppsala - Flora i förvandling

Fr 21/8 oooooooooo MANUSSTOPP oooooooooo

Ca 21/9 Nästa nummer av VÄXTER I HÄLSINGLAND
 OCH GÄSTRIKLAND utkommer

Början Mosskurs, någonstans i Hälsingland
 av okt